

чётко связать заработную плату, продвижение по службе с показателями производительности труда, выпуском продукции.

1. Об установлении размера месячной минимальной заработной платы: пост. Совета Министров Республики Беларусь от 05 декабря 2018 г. № 870 / Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО"ЮрСпектр", Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2019.

2. Об установлении размера месячной минимальной заработной платы: пост. Совета Министров Республики Беларусь от 29 августа 2019 г. № 582 / Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО"ЮрСпектр", Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2019.

3. Труд и заработная плата: статистика ЕАЭС [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.eurasiancommission.org/ru/act/integr_i_makroec/dep_stat/econstat/Pages/labor_market.aspx. – Дата доступа: 29.11.2019.

4. О размерах заработной платы в Республике Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.belstat.gov.by/>. – Дата доступа: 29.11.2019.

Тоцька О. Л., к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Згідно ЗУ «Про вищу освіту», державну політику у сфері вищої освіти визначає Верховна Рада України, а реалізують Кабінет Міністрів України та Міністерство освіти і науки України. Вона будується на низці принципів:

- 1) сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкуренто-спроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя;
- 2) доступність вищої освіти;
- 3) незалежність здобуття вищої освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій (крім закладів вищої духовної освіти);
- 4) міжнародна інтеграція та інтеграція системи вищої освіти України у Європейський простір вищої освіти (ЄПВО), за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи;
- 5) наступність процесу здобуття вищої освіти;
- 6) державна підтримка підготовки фахівців з вищою освітою для пріоритетних галузей економічної діяльності, напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, науково-педагогічної, мистецької та педагогічної діяльності;
- 7) державна підтримка освітньої, наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності університетів, академій, інститутів, коледжів, зокрема шляхом надання пільг із сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів закладам вищої освіти (ЗВО), що провадять таку діяльність;
- 8) сприяння здійсненню державно-приватного партнерства у сфері вищої освіти;
- 9) відкритість формування структури і обсягу освітньої та професійної підготовки фахівців з вищою освітою.

А реалізується державна політика у сфері вищої освіти за допомогою таких заходів:

- 1) гармонійна взаємодія національних систем освіти, науки, мистецтва, бізнесу та держави з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку держави;
- 2) збереження і розвиток системи вищої освіти та підвищення якості вищої освіти;
- 3) розширення можливостей для здобуття вищої освіти та освіти протягом життя;
- 4) створення та забезпечення рівних умов доступу до вищої освіти, у тому числі забезпечення осіб з особливими освітніми потребами спеціальним навчально-реабілітаційним супроводом та створення для них вільного доступу до інфраструктури ЗВО з урахуванням обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я;
- 5) розвиток автономії ЗВО та академічної свободи учасників освітнього процесу;

б) визначення збалансованої структури та обсягу підготовки фахівців з вищою освітою з урахуванням потреб особи, інтересів держави, територіальних громад і роботодавців;

7) забезпечення розвитку наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності ЗВО та їх інтеграції з виробництвом;

8) надання особам, які навчаються у ЗВО, пільг та соціальних гарантій у порядку, встановленому законодавством;

9) належна державна підтримка підготовки фахівців з числа осіб з особливими освітніми потребами на основі створення для них вільного доступу до освітнього процесу та забезпечення спеціального навчально-реабілітаційного супроводу;

10) створення умов для реалізації випускниками ЗВО права на працю, забезпечення гарантії рівних можливостей щодо вибору місця роботи, виду трудової діяльності на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності з урахуванням здобутої вищої освіти та відповідно до суспільних потреб;

11) запровадження механізмів стимулювання підприємств, установ, організацій усіх форм власності до надання першого робочого місця випускникам ЗВО [1].

Як бачимо, одним із принципів державної політики у сфері вищої освіти є міжнародна інтеграція та інтеграція системи вищої освіти України в ЄПВО, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи. Слід зазначити, що інтеграція вітчизняної освіти до європейського та світового освітніх просторів була визначена як напрям державної політики щодо розвитку освіти ще в Національній доктрині розвитку освіти (2002 р.) [2].

Водночас у Паризькому комюніке (2018 р.) зазначено, що відбулася побудова ЄПВО, в якому цілі та політики узгоджуються на європейському рівні, а потім запроваджуються в національних освітніх системах і ЗВО. Міністри ЄПВО зобов'язалися розвивати роль вищої освіти у забезпеченні стійкого майбутнього для нашої планети та суспільств їхніх країн, а також у віднаходженні шляхів, якими вони можуть сприяти досягненню цілей стійкого розвитку ООН на глобальному, європейському та національних рівнях [3].

З огляду на це, можна виокремити певний вектор розвитку вищої освіти України, зображення якого подано на рис. 1.

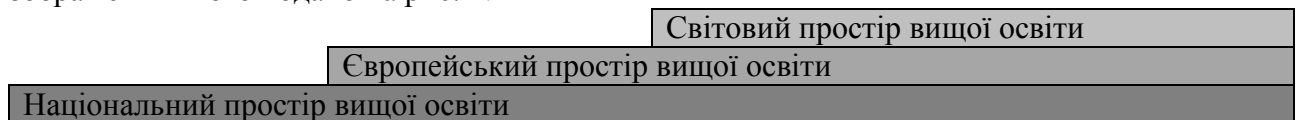

Рис. 1. Вектор розвитку вищої освіти України

Джерело: розроблено автором.

Стратегічні напрями розвитку вищої освіти України в контексті функціонування ЄПВО подано на рис. 2. Тобто, основними стратегічними напрямками розвитку вищої освіти України, на нашу думку, є:

- 1) освітньо-соціальний;
- 2) науково-інноваційний;
- 3) фінансово-інвестиційний.

Охарактеризуємо їх детальніше.

Освітньо-соціальний напрям. В Україні мають бути забезпечені рівні умови доступу до вищої освіти на трьох послідовних рівнях (бакалавр → магістр → доктор філософії) громадянам; іноземцям та особам без громадянства, які постійно проживають в Україні; особам, яким надано статус біженця в Україні; особам, які потребують додаткового або тимчасового захисту; особам, яким надано статус закордонного українця, і які перебувають в Україні на законних підставах. Підвищення якості навчання та викладання в ЗВО має відбуватися за допомогою розробки стандартів вищої освіти для програм бакалаврського та магістерського рівня, дотримання вимог академічної свободи та доброчесності. Здобувачі вищої освіти повинні набувати досвід практичного застосування компетентностей й проходити адаптацію в умовах професійної діяльності за допомогою дуальної освіти. Усім учасникам освітнього процесу має надаватися право на академічну мобільність. ЗВО повинні створити умови і для здобуття вищої освіти особами з особливими освітніми потребами й тими людьми, які бажають навчатися впродовж життя, а також сприяти працевлаштуванню

випускників. Останнє може відбуватися, зокрема, за допомогою процедури взаємного визнання ступенів і термінів навчання з різними країнами як європейського, так і світового освітнього простору. В Україні має відбуватися поступовий перехід до безпаперових технологій.

Науково-інноваційний напрям. Держава повинна сприяти вітчизняним і міжнародним дослідженням й інноваціям (фінансово та матеріально), брати активну участь у підготовці дослідників (в аспірантурах / докторантурах) і їх працевлаштуванні.

Фінансово-інвестиційний напрям. Автономія ЗВО має зростати, зокрема за допомогою формування сталого фонду (пожертв коштів чи майна, які ЗВО можуть інвестувати з метою отримання доходу) та диверсифікації джерел фінансування (обласні та міські ради, приватні інвестори тощо).

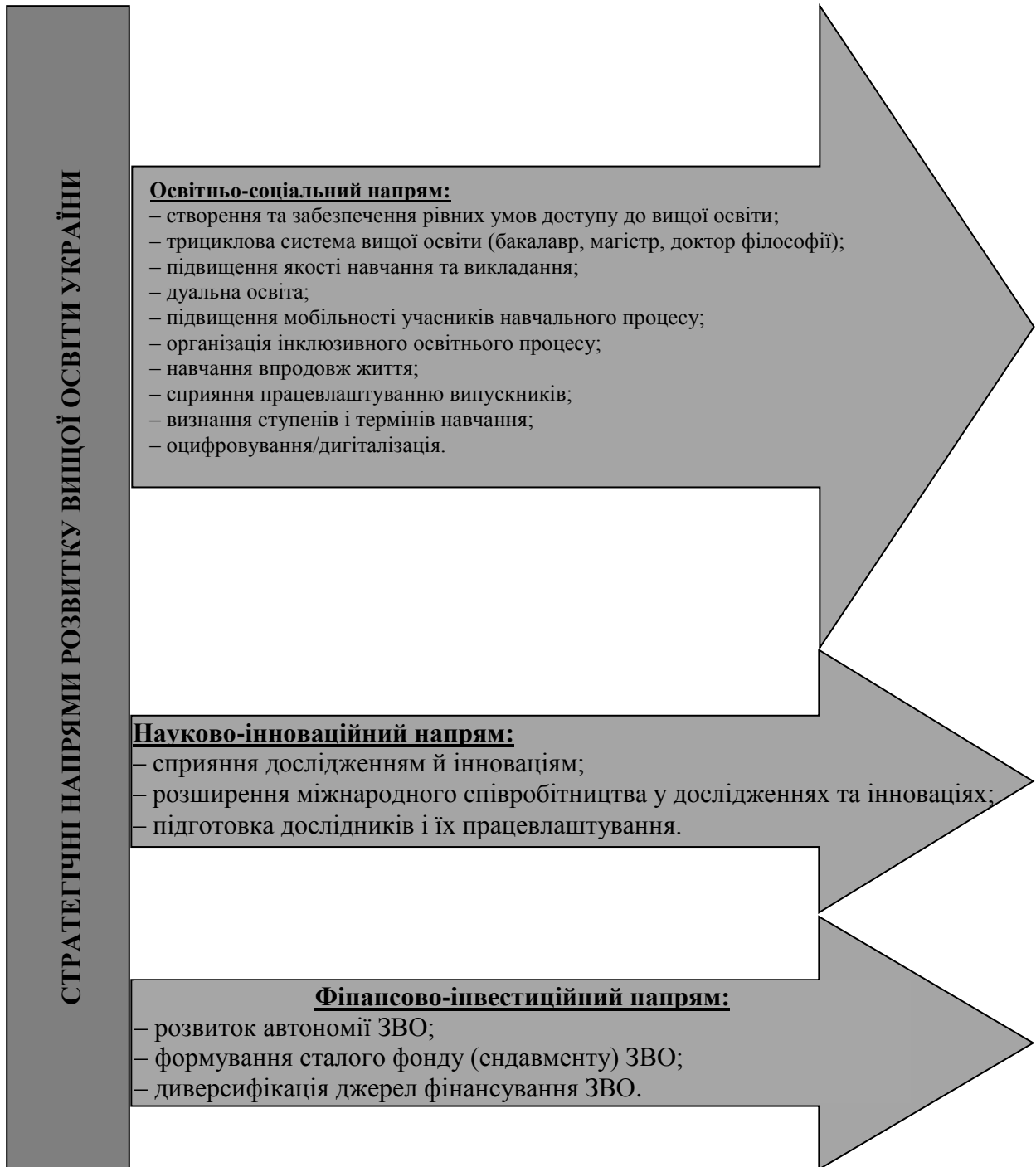

Рис. 2. Стратегічні напрями розвитку вищої освіти України в контексті функціонування Європейського простору вищої освіти

Джерело: розроблено автором.

1. Про вищу освіту: Закон України від 01 лип. 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 03.11.2019).

2. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квіт. 2002 р. № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення: 03.11.2019).

3. Паризьке комюніке. Національний Еразмус+ офіс в Україні: веб-сайт. URL: https://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/PARIS_COMMUNIQU_En_UA_2018_web.pdf (дата звернення: 03.11.2019).

Шкода М.С., к.е.н., доцент, доцент кафедри підприємництва та бізнесу
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна

СПІВПРАЦЯ ДЕРЖАВИ І ПРИВАТНОГО СЕКТОРА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Система партнерства об'єднує найважливіші рушійні сили інноваційних процесів: діяльність державних органів, академічних інститутів і приватних компаній. У цьому зв'язку в інноваційному секторі виникає атмосфера співпраці, підкріплена статусом держави як гаранта у багатьох інноваційних проектах, обумовлена високим рівнем урядових зобов'язань і підвищенням прозорості державних заходів [2]. Досягнення високого ступеня узгодженості інноваційної політики держави і приватного сектора виступає вирішальним фактором реалізації масштабних зрушень в інноваційному секторі. Приватні бізнес-структури (особливо великий бізнес) стають не тільки об'єктом, але і суб'єктом реалізації регуляторної політики інноваційного розвитку. Через великий бізнес держава ефективно вирішує ряд важливих завдань: підтримує розвиток малого інноваційного підприємництва, стимулює нарощування венчурного капіталу, реалізує програми фінансування НДДКР та ін.

Для системи партнерства держави і приватного сектора характерно те, що така співпраця часто набуває форму взаємодопомоги. Приватний сектор забезпечує нарощування обсягів фінансування інноваційного процесу, безпосередньо реалізує і забезпечує комерціалізацію інновацій. Держава ж, насамперед, надає фінансову, інформаційну підтримку, забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів. З іншого боку, держава стежить за дотриманням компаніями принципів її інноваційної політики. Наприклад, це має місце в США при розподілі держзамовлення на НДДКР, коли приватним компаніям-виконавцям висувають ряд вимог (наприклад, необхідність постійної модернізації виробництва та наукової бази) [3].

Автором визначено, що особливого значення набуває співпраця держави і приватного сектора у виборі пріоритетів інноваційного розвитку і, відповідно, державної інноваційної політики. Встановленню чітких орієнтирів інноваційної діяльності та трансформації інноваційного сектора в розвинених країнах приділяється особлива увага з позицій зниження ризику і невизначеності. У цій сфері держава і приватні компанії стають зацікавленими, що зумовлює виникнення особливих мотивів до розширення співпраці в цій галузі.

Таким чином, починаючи вже з формулювання пріоритетів інноваційного розвитку та державної інноваційної політики, відбувається гармонізація цілей і узгодження інтересів держави й приватного сектора, виникають передумови для забезпечення паритетності зусиль держави та бізнесу. Так, наприклад, у ряді розвинених країн проводиться програма відбору пріоритетів «Передбачення», яка передбачає взаємодію приватних компаній, органів влади та державних установ [3].

Загальна мета проектів державно-приватного партнерства (ДПП) – знайти шляхи вирішення проблем, в яких переваги приватного сектора (наявність фінансових активів, ефективне управління, схильність до інновацій і підприємництва) поєднується з перевагами державного сектора (вирішення соціальних питань і турбота про навколишнє середовище). Щоб бути економічно доцільним, проект ДПП повинен поєднувати ефективність розподілу ресурсів з ефективністю виробництва, що повністю перевершує окремо взяті державний або приватний проект.